

ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร
Citizenship of Undergraduate Students in Naresuan University

เทียมจันทร์ พานิษฐ์ผลินไชย*

Teamjan Parnichparinchai

จรรณ พานิษฐ์ผลินไชย**

Jaroon Parnichparinchai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวรและเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร จำแนกตาม เพศ คณะวิชาและชั้นปี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Muti-stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ(t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับดังนี้ คือ มีความเท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม มีอิสระและพึ่งตนเอง เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม 2) นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองสูงกว่านิสิตชายในองค์ประกอบ มีความเท่าเทียมกันและยอมรับความแตกต่าง 3) นิสิตที่อยู่ต่างกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยนิสิตกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 4) นิสิตที่อยู่ชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองในทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติ

คำสำคัญ : ความเป็นพลเมือง / นิสิตปริญญาตรี

*อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

**อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

The objectives of this research were to study citizenship of undergraduate students of Naresuan University and to compare their levels of citizenship which classified by gender, clusters program of study, and years of study. The sample was consisted of 400 undergraduate students who registered in the 2015 academic year, selected by multi-stage random sampling. The questionnaires were used for data collection. statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test independent, and One-way ANOVA. The research findings were as follows: 1) citizenship of undergraduate students revealed was slightly high on equality, tolerance, moral and ethical, respect to the right of others, social responsibility, having liberty-independent, understand and take part in democracy respectively, 2) the difference of gender showed the statistical significance at .05 on both equality and tolerance aspects, 3) the different of clusters program of study also revealed the statistical significance at .05 on the two aspects; respect to the right of others and take part in democracy, and 4) there was no statistical significance on difference of their years of study.

Keywords : Citizenship / Undergraduate Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือ การมีระบอบการปกครองที่มีความเข้มแข็งและมีความมั่นคง ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ คือ การสร้างความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคนในประเทศ (สถาบันพระปกเกล้า, 2555) การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องสร้างความเป็นพลเมืองให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม อีกทั้งดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมประชาธิปไตยซึ่งการสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีหลักพื้นฐานอยู่ 3 ประการ คือ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2556, บทนำ) คำว่าพลเมืองนั้น ไม่ได้หมายถึง คนทั่วไป แต่หมายถึงผู้ที่มีความรู้ มีข้อมูลข่าวสารเพียงพอและมีความคิดเห็นที่จะแสดงออก ที่จะมีส่วนร่วมประชาธิปไตยนั้นต้องการสาธารณชนที่เป็นสาธารณชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารในระบอบประชาธิปไตย เพื่อที่จะสร้างสมรรถนะให้บุคคลเหล่านั้น สามารถทำหน้าที่ของพลเมืองได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นผู้ถูกกระทำหรือเป็นผู้ใช้สิทธิในบางครั้งบางคราวเท่านั้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2557, หน้า 1) สำหรับประเทศไทยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์ วัฒนธรรมผู้ใหญ่น้อย-ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส การแบ่งพรรคพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะกลัวจะกระทบกับชีวิตส่วนตัว รวมถึงไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมในสังคม (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554)

การพัฒนาความเป็นพลเมืองมีความจำเป็นต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามวิถีประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองของไทยในปัจจุบัน สังคม

ประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต มีการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอาศัยสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่จะช่วยพัฒนาสิ่งใหม่ๆ และสอนให้ทุกคนเป็นพลเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สภาสังคมไทยมีลักษณะที่ผู้คนเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น แบ่งเป็นฝ่ายและไม่สนใจหรือละเลยปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนและประเทศชาติ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ยังมีคนกว่าร้อยละ 60 ของประเทศที่นิ่งเฉย ไม่แสดงท่าทีว่าจะเข้ามาช่วยกันแก้ไขปัญหานานาปัญหาทางการเมืองยกระดับไปสู่การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นแนวคิดที่บั่นทอนความเจริญของประเทศชาติอย่างมาก ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยว่าไร้รากฐานและความเข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมือง (สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า, 2555, หน้า 3) วรากรณ์ สามโกเศศ (2554) เสนอว่าหลักการสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ควรมุ่งเน้น ความเป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่การเรียนรู้ประชาธิปไตย การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง จึงไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยาย แต่ผู้สอนต้องพัฒนาการสอนในรูปของกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติหรือการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิเคราะห์ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงที่มีนัยสำคัญมากขึ้น สำหรับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวผู้สอนจะเป็นวิทยากรกระบวนการ มีหน้าที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ประสบการณ์จริงในชีวิตจริงในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจในความเป็นพลเมือง และการพัฒนาประชาธิปไตยจนก้าวไปถึงการมีจิตสำนึก มีจิตวิญญาณประชาธิปไตย การสร้างจิตสำนึก หรือ Conscientization ซึ่งหากสามารถบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาได้ อย่างมีกระบวนการที่ต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าถึงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ จะทำให้นิสิตพัฒนาการยอมรับความหลากหลายของสังคมของกลุ่มต่างๆ และพลังอำนาจของกลุ่มในการพัฒนาสังคม หรือชุมชน ซึ่งสามารถเรียกรวมว่าจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ในระดับประเทศได้มีการกำหนดนโยบายแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาด้วยยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี พ.ศ. 2553-2561 โดยยุทธศาสตร์ที่หนึ่งเป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน ปรับการเรียนการสอนของสถาบันให้เป็น Service Learning หรือการเรียนเพื่อนำไปบริการสังคม รอบๆ สถาบัน โดยใช้ปัญหาของชุมชนเป็นตัวตั้ง เพื่อเป็นกลไกที่ยกระดับสมาชิกในสังคมให้เป็นพลเมืองในระดับที่มีแรงเหวี่ยง

การศึกษาในปัจจุบันและอนาคต จึงจำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนที่เป็นพลเมืองไทยได้เข้าใจว่าความรู้เกี่ยวกับเรื่องหนึ่งๆ มีหลายชุด ความรู้ชุดหนึ่งๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มานั้นมาจากมุมมองเช่นใดเป็นความรู้ที่เกิดจากกระบวนการสร้างความรู้แบบใดจึงทำให้ได้ข้อสรุปดังกล่าวออกมา นั่นก็คือจะต้องทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ในเรื่องหนึ่งๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในสาขาวิชาใดก็ตาม จนผู้เรียนสามารถจินตนาการถึงกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ชุดนั้นหรือทฤษฎีนั้นๆ จนสามารถที่จะสร้างใหม่ (Recreation) (สายชล สัตยานุรักษ์, 2555, หน้า17) นอกจากนี้แล้วแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) ได้ระบุเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพบัณฑิตโดยเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของบัณฑิต ให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนการทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของโลก ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพระหว่างเก่งงานและเก่งความคิด

โดยเน้นความรับผิดชอบต่อ มีสุขภาพะ ทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อตนเองและสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพงานที่เปลี่ยนแปลง

มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและเป็นไปตามกำหนดอัตลักษณ์ไว้คือ เก่งคน เก่งงาน เก่งคิด เก่งครองชีวิต และเก่งพิชิตปัญหา ดังนั้นในการจัดการศึกษานอกจากจะเป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสามารถและคุณภาพทั้งด้านวิชาการแล้วยังมีส่วนรับผิดชอบต่อเรื่องการพัฒนาให้การศึกษาเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างลักษณะนิสัย ความประพฤติ และการปฏิบัติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้จะต้องสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนแล้ว งานกิจกรรมนิสิตยังต้องมีหน้าที่ฝึกอบรมนิสิตเหล่านี้ ให้มีเจตคติ ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ สติปัญญา และสถานภาพทางสังคมของนิสิตด้วย อีกทั้งนิสิตอยู่ในวัยช่วงรอยต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทางด้านสังคม มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายที่ส่งผลต่อตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรอบข้าง ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายๆ ด้านพร้อมกัน หากมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมจะช่วยพัฒนาให้ตนเองเกิดบุคลิกภาพที่ดีและสามารถป้องกันหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับมหาวิทยาลัยในการนำไปปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงที่สามารถดำรงตนที่เหมาะสมและมีความเป็นพลเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวรจำแนกตามเพศ

คณะวิชาและชั้นปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 16,788 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 400 คน โดยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (e) เท่ากับ 0.05 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Radom Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งนิสิตตามกลุ่มคณะเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. สุ่มคณะจากแต่ละกลุ่มคณะวิชาจำนวน 2 คณะดังนี้ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ คณะวิทยาศาสตร์และคณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ คณะทันตแพทยศาสตร์และคณะเภสัชศาสตร์ กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์คือ คณะนิติศาสตร์

และคณะศึกษาศาสตร์ จากนั้นสุ่มนิตตัวอย่างจากแต่ละชั้นปีในคณะที่สุ่มได้ตามสัดส่วนของตัวอย่างในแต่ละกลุ่มคณะวิชา

กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 379 คนจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน คิดเป็นร้อยละ 94.75

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ปรับมาจากงานวิจัยของ วรราชกร คำพงษ์ (2559) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบยืนยัน ได้องค์ประกอบทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเองมี ตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกันมีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความ แตกต่างมีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม มีตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและ มีส่วนร่วม มีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรมมีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ซึ่งมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ 0.70-1.03 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ และค่าน้ำหนักตัวชี้วัดทั้ง 23 ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.31-0.49 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้ นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดมาสร้างเป็นแบบสอบถามและหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงดังนี้องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและ พึ่งตนเอง .81 องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน .89 องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง .85 องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น .87 องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม .87 องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม .92 องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม .88 แบบสอบถาม ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ ชั้นปี มีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยคำนวณ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีตามตัวแปรเพศ โดยการวิเคราะห์ค่าที่ (t-test Independent)
3. เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิตปริญญาตรีตามตัวแปร คณะและชั้นปี โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของนิสิต จากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้จำนวน 379 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 67.30 จากกลุ่มวิชาที่ให้ข้อมูลสูงสุดดังนี้ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ให้ข้อมูลสูงสุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตระดับปริญญาตรี

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	124	32.70
หญิง	255	67.30
รวม	379	100
กลุ่มคณะวิชา		
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	211	55.70
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	48	12.70
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	120	31.70
รวม	379	100
ชั้นปี		
ปีที่ 1	109	28.80
ปีที่ 2	94	24.80
ปีที่ 3	92	24.30
ปีที่ 4	84	22.22
รวม	379	100

2. ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่านิสิตมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบโดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ มีความเท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีอิสระและพึ่งตนเอง เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนเรศวร

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	SD	ระดับความเป็น พลเมือง
1. มีอิสระและพึ่งตนเอง	3.99	0.45	มาก
1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้	4.00	0.45	มาก
1.2 การมีอิสระภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำ หรือความอุปถัมภ์ของใคร	3.79	0.62	มาก
1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง	4.17	0.57	มาก
2. มีความเท่าเทียมกัน	4.38	0.52	มาก
2.1 เคารพหลักความเสมอภาค	4.35	0.60	มาก
2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น	4.41	0.52	มาก
3. ยอมรับความแตกต่าง	4.26	0.52	มาก
3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น	4.30	0.58	มาก
3.2 เข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง	4.22	0.58	มาก
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	4.08	0.47	มาก
4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น	4.20	0.55	มาก
4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง	4.11	0.56	มาก
4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	3.93	0.58	มาก
5. รับผิดชอบต่อสังคม	4.03	0.42	มาก
5.1 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนร่วม	4.08	0.52	มาก
5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย	4.19	0.52	มาก
5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัย การบริโภคให้เอื้อต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.10	0.56	มาก
5.4 จัดระเบียบชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ	3.97	0.58	มาก
5.5 มีจิตสาธารณะ	3.80	0.59	มาก
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	3.98	0.47	มาก
6.1 มีความรู้ความเข้าใจหลักและระบบการปกครอง กลไกของรัฐ บริหารการเมืองและสังคม	3.96	0.52	มาก
6.2 มีความเข้าใจในวิถีประชาธิปไตย	4.06	0.50	มาก
6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	4.02	0.52	มาก
6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายกฎสังคมและกฎกติกา	4.02	0.52	มาก
7. มีคุณธรรม จริยธรรม	4.14	0.45	มาก
7.1 มีระเบียบ วินัย	4.03	0.61	มาก
7.2 มีความซื่อสัตย์ สุจริต	4.13	0.52	มาก
7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.18	0.56	มาก
7.4 มีวิจรณ์ญาณตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว	4.21	0.53	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของระดับปริญญาตรีของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรจำแนกตามเพศ กลุ่มคณะวิชาและชั้นปี

การวิเคราะห์นี้เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีจำแนกตามภูมิหลัง ได้แก่ เพศ กลุ่มคณะวิชาและชั้นปี โดยการทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า

3.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองโดยรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่3 ยอมรับความแตกต่าง รายละเอียดตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิตเพศชายและเพศหญิง มหาวิทยาลัยนเรศวร

องค์ประกอบ	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. มีอิสระและพึ่งตนเอง	4.00	0.34	4.11	0.40		
2. มีความเท่าเทียมกัน	4.26	0.48	4.44	0.52	3.322*	.001
3. ยอมรับความแตกต่าง	4.17	0.46	4.31	0.54	2.447*	.015
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	4.04	0.43	4.10	0.49	1.159	.248
5. รับผิดชอบต่อสังคม	3.98	0.38	4.05	0.44	1.639	.102
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	4.00	0.43	3.96	0.48	0.869	.386
7. มีคุณธรรม จริยธรรม	4.10	0.44	4.16	0.45	1.639	.236
รวม	4.06	0.34	4.11	0.40	1.227	.221

*p<.05

3.2 นิสิตที่เรียนกลุ่มคณะวิชามีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นและองค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยนิสิตกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพรายละเอียดตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวรตามตัวแปรกลุ่มวิชา

องค์ประกอบ	MS_b	MS_w	F	p-value	การเปรียบเทียบรายคู่
1. มีอิสระและพึ่งตนเอง	0.298	0.200	1.491	.226	
2. มีความเท่าเทียมกัน	0.038	0.267	0.143	.867	
3. ยอมรับความแตกต่าง	0.049	0.269	0.183	.833	
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	0.707	0.221	3.202*	.042	3 > 2
5. รับผิดชอบต่อสังคม	0.377	0.179	2.104	.123	
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วม	0.914	0.213	4.286*	.014	3 > 2
7. มีคุณธรรม จริยธรรม	0.156	0.201	0.778	.460	
รวม	3.04	0.145	2.099	.124	

*p<.05

4. นิสิตที่อยู่ชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองในทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามตัวแปรชั้นปี

องค์ประกอบ	MS_b	MS_w	F	p-value
1. มีอิสระและพึ่งตนเอง	0.159	0.201	0.794	.498
2. มีความเท่าเทียมกัน	0.192	0.266	0.722	.539
3. ยอมรับความแตกต่าง	0.587	0.265	2.212	.086
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	0.407	0.222	1.835	.140
5. รับผิดชอบต่อสังคม	0.329	0.179	1.837	.120
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	.040	.218	0.185	.907
7. มีคุณธรรม จริยธรรม	.174	.201	0.865	.459
รวม	.146	.146	1.00	.391

อภิปรายผลการวิจัย

1. นิสิตมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการเท่านั้นยังมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนานิสิตที่ให้นิสิตได้เรียนรู้ในการอยู่ในสังคมได้ อีกทั้งได้มีการจัดให้มีรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาภาวะผู้นำกับความรักโดยมีคำอธิบายรายวิชาคือ ความสำคัญของผู้นำ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ด้วยความรัก การใช้ชีวิตด้วยความรัก การเป็นพลโลก พลเมืองที่ดี ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการทำกิจกรรมเชิงสาธารณะที่สามารถเป็นแนวทางในการทำจริงของผู้เรียน ที่นิสิตระดับปริญญาตรีต้องเรียนในรายวิชานี้และเป็นรายวิชาที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรมซึ่งทำให้นิสิตได้รับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองการปฏิบัติจริงจึงทำให้นิสิตมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมาก ดังที่ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2557, หน้า 6) ได้กล่าวถึงวิธีการที่จะสอนเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยวิธีการสอนโดยมีส่วนร่วม โดยหยิบยกเอาประเด็นปัญหาขึ้นมา

ให้เกิดการถกเถียงกัน การแสดงความคิดเห็นกัน ไม่ใช่มาบรรยาย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่านักศึกษามีความเป็นประชาธิปไตยที่ระดับค่อนข้างสูง งานวิจัยของทรงสิริวิชารานนท์ (2556) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่พบว่านักศึกษามีความเป็นพลเมืองดีอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ มีความเท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีอิสระและพึ่งตนเอง เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของปริญญญา เทวานฤมิตรกุล (2555), ศรัณย์ เลิศรักษมงคล (2555), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2554) และอนงค์ รอดแสน (2557) ที่กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองสรุปได้ว่าความเป็นพลเมืองประกอบด้วย มีอิสระและพึ่งตนเอง มีความเท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม และมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cogan & Derricott (1998, pp.2-6) ที่กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองในศตวรรษที่ 21 คือสามารถมองปัญหา และหาวิธีแก้ปัญหาของสังคมโลก สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม สามารถเข้าใจ ยอมรับและชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง สามารถคิดวิเคราะห์ในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ และพิจารณา ไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ เติบโตแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เติบโตแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เติบโตเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถที่จะรับรู้และปกป้องสิทธิมนุษยชาติ และเติบโตและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีจำแนกตามเพศ กลุ่มคณะวิชาและชั้นปี สามารถนำมาอธิบายผลได้ดังนี้

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกันซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับรสสุคนธ์ มกรมณี และศุภานัน สิริพิเลิศ (2554) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า เยาวชนหญิงและเยาวชนชายในมหาวิทยาลัยมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยแตกต่างจากงานวิจัยของทรงสิริ วิชิราวรรณ์ (2556) ที่พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบตามองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนิสิตหญิงมีความละเอียดอ่อนในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีกว่านิสิตชายจึงทำให้ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ยอมรับความเสมอภาค ความแตกต่างของวัฒนธรรมได้ดีกว่านิสิตชาย ผลการวิจัยเป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกับงานวิจัยของรสสุคนธ์ มกรมณี (2556) ที่พบว่าเยาวชนหญิงมีพฤติกรรมเคารพกฎกติกา เคารพกฎหมายมากกว่าเยาวชนชาย และงานวิจัยของถวิลวดี บุรีกุล และคนอื่นๆ (2555) ที่พบว่า ผู้หญิงมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองด้านการดูแลชุมชนสูงกว่าผู้ชาย รวมถึงงานวิจัยของ Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement (2008) พบว่า เยาวชนหญิงเข้าร่วมในกิจกรรมการเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคม การหาเงินบริจาคเพื่อการกุศลและการเป็นสมาชิกในกลุ่มทางการเมืองมากกว่าเยาวชนชาย

2.2 นิสิตที่อยู่ต่างกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงสิริ วิชิราวรรณ์ (2556) ที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่เรียนคณะต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน และงานวิจัยของประภัสสร ไพบุลย์ฐิติพรชัย (2553) ที่พบว่าสาขาวิชาที่แตกต่างกัน

กันของนักศึกษาส่งผลต่อความแตกต่างกันของความเป็นพลเมืองดี และงานวิจัยของวีรพงษ์ นกน้อย (2546) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนในภาควิชาต่างกัมีลักษณะความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดขององค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และองค์ประกอบ เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยนิสิตกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะนิสิตกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นนิสิตที่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาวัฒนธรรม สังคม การบริหารภาครัฐ เป็นต้น ซึ่งสาระรายวิชาเหล่านี้จึงอาจส่งผลให้มีความเป็นพลเมืองดีสูงกว่ากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2.3 นิสิตที่อยู่ชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองในทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะนิสิตทั้ง 4 ชั้นปีเป็นวัยที่มีอายุไม่ได้แตกต่างกันมากนัก อีกทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตของมหาวิทยาลัยและของคณะวิชาเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้แยกในการพัฒนานิสิตแต่ละชั้นปี แต่เป็นการพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ เก่งคน เก่งงาน เก่งคิด เก่งครองชีวิต และเก่งพิชิตปัญหา และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นิสิตมีความเป็นเลิศในทางวิชาการและมีกระบวนการคิดที่จะนำไปใช้ในการทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลนั้นคือการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้กับนิสิต แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556) ที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่เรียนชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน งานวิจัยของ วีรพงษ์ นกน้อย (2546) ที่พบว่านักศึกษาปีที่4 มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองสูงสุด ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่1 มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองต่ำสุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิจารย์ พานิช (2555) ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความเป็นพลเมืองด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม มีอิสระและพึ่งตนเอง เป็นด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมนิสิตในการพัฒนาให้นิสิตเข้าใจบทบาทและสิทธิของตนเอง จัดกิจกรรมที่ให้นิสิตมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา บทลงโทษ กิจกรรมที่ให้นิสิตวิเคราะห์ปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติ ตลอดจนส่งเสริมความเป็นพลเมืองก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

2. มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้กับนิสิตทั้งการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห้องเรียน การมีส่วนร่วมกับองค์กรนักศึกษา การมีส่วนร่วมในช่วงการฝึกงาน การช่วยเหลือตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้นิสิตเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองให้กับนิสิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของนิสิตของนิสิตในระดับปริญญาตรี เช่น ตัวแปร เกี่ยวกับภูมิหลังของครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาความเป็นพลเมืองของนิสิตในศตวรรษที่ 21 ให้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและ มีจิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนร่วม มีความรับผิดชอบและพร้อมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2556). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2557). **แนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษาภายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคนอื่นๆ. (2557). **พลเมืองไทย : การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงสิริ วิจิตรานนท์. (2556). **คุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ธัญธัช วิถีภูมิประเทศ. (2556). **ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประภัสสร ไพบูลย์ธิตพรชัย. (2553). **การศึกษาความเป็นพลเมืองของนักเรียนโรงเรียนพานิชการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พระปกเกล้า, สถาบัน. (2555). **การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. ในการประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ.
- รสสุคนธ์ มกรมณี และศุภานัน สิริพิเลิศ. (2554). **พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2554). **ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (พ.ศ. 2553-2561)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. (2556). **พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วรเชษฐ คำพอง. (2559). **การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรารณ์ สามโกเศศ. (2554, เมษายน 12). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. การบรรยายในพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในกระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองระหว่างสถาบันพระปกเกล้าและมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. มติชน, หน้ากรอบข่าย.
- วีรพงษ์ นกน้อย. (2546). **ลักษณะความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษานิสิตระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรัณย์ เลิศรักษมงคล. (2555). **การสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2555). **วิถีไทยกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทย. ในการประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ.

- อนงค์ รอดแสน. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนความเป็นพลเมือง สำหรับครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). การเมืองภาคพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement. (2008). [Online]. Available : <https://umshare.miami.edu/web/wda/cce/Resources/IRCLE-CivicIndicators.pdf> [2559, ธันวาคม 2].
- Cogan, J. J. & Derricott, R. (1998). *Citizenship For the Twenty-First Century : An International Perspective on Education*. London : Kogan page.